

แบบบันทึกการสำรวจ

ชื่อแหล่งโบราณคดี.....หมายเลขแหล่ง.....
การสำรวจครั้งที่

☐	1	วันที่.....	คณะสำรวจ.....
☐	2	วันที่.....	คณะสำรวจ.....
☐	3	วันที่.....	คณะสำรวจ.....

ที่ตั้ง บ้าน.....ตำบล.....อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
พิกัดภูมิศาสตร์.....N.....E พิกัดกริด UTM.....
การเดินทางสู่แหล่ง.....

สภาพแหล่งโบราณคดี.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขนาดของแหล่งโบราณคดี.....ชนิดของป่าโดยรอบ.....
ตำแหน่งระดับความสูง.....เมตร/รทก. หรือประมาณ.....เมตร จาก.....
ลักษณะสภาพที่ตั้งของแหล่งโบราณคดี

☐ ลานตะพักกริมน้ำ	☐ เนินเขาเตี้ยๆกริมน้ำ	☐ เนินเขาสูง	☐ สันคอย
☐ ยอดเขาโดด	☐ ถ้ำ	☐ เฝิงผา	☐ อื่นๆ.....

ประเภทของแหล่งน้ำ

	ลำน้ำสายหลัก	ชื่อ.....	ระยะห่างจากแหล่ง.....
			เมตร
	ลำน้ำสาขา	ชื่อ.....	ระยะห่างจากแหล่ง.....
			เมตร
	แหล่งน้ำธรรมชาติ	ชื่อ.....	ระยะห่างจากแหล่ง.....
			เมตร

การกระจายตัวของโบราณวัตถุที่พบ.....

.....

.....

.....

โบราณวัตถุที่พบ

ประเภทของโบราณวัตถุ	< 10	> 10-20	> 20-30	> 30-50	> 50-100	> 100
เศษภาชนะดินเผา						
เศษเครื่องถ้วยและภาชนะดินเผาเนื้อแกร่ง						
เครื่องมือหินขัด						
แกนหินกะเทาะ						
สะเก็ดหินกะเทาะ						
หินลับ						
หินกรวดแม่น้ำ						
เครื่องมือเครื่องใช้เหล็ก						
เครื่องมือเครื่องใช้สำริด						
โลหะ						
ลูกปัด						
เศษชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์						

ประเภทของแหล่งโบราณคดี.....อายุสมัยโดยประมาณ.....

หมายเหตุ/ข้อสังเกต.....

.....
 ภาพสีม้วนที่.....ลำดับภาพที่..... ภาพสไลด์ม้วนที่.....ลำดับภาพที่.....
 แผ่นผัง #ผู้บันทึก.....วันที่บันทึก.....

สรุปรายงานการสำรวจ

จากการดำเนินงานสำรวจแหล่งโบราณคดีภายในขอบเขตพื้นที่การวิจัย หรือบริเวณลุ่มน้ำลาดตอนบน ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ใน 5 หมู่บ้านของตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน อันได้แก่ หมู่บ้านถ้ำลอด หมู่บ้านนาหลวง หมู่บ้านเมืองแพม หมู่บ้านแอโก้-แสนคำลือ หมู่บ้านห้วยแห้ง โดยแหล่งโบราณคดีที่สำรวจพบ ทั้ง 20 แหล่งนั้น หากนำมากำหนดแบ่งแยกตามหมู่บ้าน ต้องอาศัยการพิจารณาจากระยะทางที่ห่างจากหมู่บ้าน และตำแหน่งของแหล่งโบราณคดีว่าที่อยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่เกษตรกรรมของหมู่บ้าน ตามที่ได้สอบถามจากคนนำทางในการสำรวจ ทั้งนี้เพราะขอบเขตที่ชัดเจนของหมู่บ้านในบริเวณพื้นที่สูงนั้น ไม่ได้แบ่งแยกตามถนนหรือขอบเขตพื้นที่หมู่บ้านชัดเจนเหมือนกันชุมชนในพื้นที่ราบ แต่ชาวบ้านสามารถแบ่งแยกและรับรู้กันจากสภาพพื้นที่สันเขาและกลุ่มพื้นที่เกษตรกรรมของหมู่บ้านที่กระจายอยู่ ดังนั้น กำหนดว่าแหล่งโบราณคดีใด อยู่ในพื้นที่หมู่บ้านใด ผู้วิจัยจึงต้องกำหนดตามเกณฑ์พิจารณาดังกล่าวข้างต้น

ตารางที่ ข.1 ตารางสรุปจำนวนแหล่งโบราณคดีจากการสำรวจของโครงการวิจัย

หมู่บ้าน	จำนวนแหล่งโบราณคดี							รวม
	สมัยก่อนประวัติศาสตร์			สมัยประวัติศาสตร์			ไม่สามารถจำแนกได้	
	ที่พบชั่วคราว		ที่ฝังศพในวัฒนธรรมใดหรือไม่	โบราณสถาน		ที่อยู่อาศัย? / ที่ฝังศพ?		
สันดอย	ถ้ำ/เพิงผา	ถ้ำ	ลวดลายที่กริมน้ำ	ถ้ำ	สันดอย			
บ้านถ้ำลอด	9	-	-	-	-	-	-	9
บ้านเมืองแพม	3	1	-	1	1	-	1	7
บ้านแอโก้	-	-	-	-	-	1	-	1
บ้านนาหลวง	-	-	1	-	-	-	-	1
บ้านห้วยแห้ง	1	-	-	-	-	-	1	2
รวม	13	1	1	1	1	1	2	20

จากตารางที่ 2.1 โดยสรุปจำนวนของแหล่งโบราณคดีทั้ง 20 แหล่งที่ได้สำรวจพบในโครงการวิจัยนี้ โดยแบ่งแยกตามหมู่บ้าน อายุสมัย หน้าที่ของแหล่งและลักษณะที่ตั้งทางกายภาพ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในวิธีการสำรวจ

แบบสุ่มพื้นที่ (Random sample) ในพื้นที่บริเวณหมู่บ้านต่างๆในพื้นที่การวิจัย แหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์เป็นแหล่งโบราณคดีที่พบกระจายอยู่มากที่สุด โดยเฉพาะแหล่งโบราณคดียุคหินกะเทาะที่พบในสภาพพื้นที่แบบสันคอยพบเป็นจำนวนมากในบริเวณบ้านถ้ำลอดและบ้านเมืองแพม ในขณะที่แหล่งโบราณคดีประเภทอื่นๆนั้น พบในจำนวนที่คล้ายกัน

อย่างไรก็ตาม จำนวนของแหล่งโบราณคดีในตารางที่ 2.1 นี้ อาจไม่มีนัยในการอธิบายการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมได้อย่างชัดเจน เพราะแน่นอนที่สุดว่าการสำรวจด้วยวิธีการสุ่มพื้นที่ดังกล่าว ย่อมมีอคติทางวิชาการปนอยู่ด้วย การพบแหล่งโบราณคดีในประเภทใดที่มากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับความลำเอียงในการสำรวจ และโอกาสที่จะพบแหล่งโบราณคดีแต่ละแห่งด้วย

แต่แหล่งโบราณคดีทั้ง 20 แหล่งนั้น สามารถสร้างของสังเกตบางประการให้แก่ผู้วิจัยได้ หากนำข้อมูลแหล่งโบราณคดีที่มีอยู่เดิมมาเป็นพยานความคิด เกี่ยวกับการเลือกใช้พื้นที่ประกอบกิจกรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคสมัย

ตารางที่ ข.2 ตารางแสดงจำนวนแหล่งโบราณคดีจากฐานข้อมูลตามลักษณะพื้นที่และอายุสมัย

ลักษณะพื้นที่	อายุสมัย					รวม
	ก่อนประวัติศาสตร์			ประวัติศาสตร์	ไม่สามารถระบุ	
	ยุคหินกะเทาะ	ยุคหินขัด	ยุคเหล็ก-โลหะ	ล้านนา		
สันดอย	2	1	-	-	-	3
ถ้ำ/เพิงผา	10	-	32	-	10	52
เนินเขาริมน้ำ	1	-	-	6	-	7
ลานตะพักริมน้ำ	1	-	-	5	-	6
รวม	14	1	32	11	10	68

หมายเหตุ: ข้อมูลในตารางนี้รวบรวมจากโดยสรุปจากข้อมูลของโครงการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับถ้ำ

จังหวัดแม่ฮ่องสอน และโครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงในอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในตารางที่ ข.2 เป็นข้อมูลแหล่งโบราณคดีจำนวน 68 แหล่งทั่วทั้งอำเภอปางมะผ้า โดยแหล่งที่มาของข้อมูลเหล่านี้ได้มาจากการวิจัยสองชิ้นคือ โครงการสำรวจถ้ำ และโครงการ โบราณคดีบนพื้นที่สูงฯ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเข้าในฐานข้อมูลที่ได้สร้างขึ้น ดังเคยกล่าวไว้ในรายงานความก้าวหน้าฉบับที่ 3 โดยในที่นี้ ผู้วิจัยได้นำมาสรุปแยกตามอายุสมัยและลักษณะพื้นที่อีกครั้ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงพยานความคิดเริ่มต้นและประเด็นปัญหาการวิจัยของโครงการสำรวจและจัดทำข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ฯ ครั้งนี้ กล่าวคือหากมองในมิติของเวลาร่วมกับมิติของพื้นที่ พบว่าในแต่ละช่วงเวลาและวัฒนธรรมนั้น จะมีจุดเน้นที่ทำให้เกิดมุมมองว่ามนุษย์ในแต่ละยุคสมัยแต่ละวัฒนธรรมมีการเลือกใช้พื้นที่ในลักษณะที่เฉพาะบางลักษณะเป็นหลักเท่านั้น เช่น

- ในยุคหินกะเทาะจากข้อมูลที่มีอยู่เดิมพบว่า มักมีการเลือกอยู่อาศัยในพื้นที่ที่เป็นถ้ำและเพิงผามากกว่าพื้นที่ลักษณะอื่นๆ ทั้งนี้เพราะในข้อมูลเดิมนั้น ยังไม่ได้ให้ความสนใจในการสำรวจพื้นที่ของแหล่งแบบเปิดโล่ง (Open site) มากนัก จึงไม่มีข้อมูลที่หนักแน่นเพียงพอสำหรับการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่เป็นถ้ำและเพิงผากับแหล่งที่เป็นสันคอย ทำให้ข้อสรุปส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของมนุษย์ในช่วงเวลานี้ มีลักษณะเป็นการบรรยายและสันนิษฐานตามแนวคิดทั่วไป แต่ไม่สามารถพิสูจน์แนวคิดและให้คำอธิบายที่น่าเชื่อถือได้
- ในช่วงยุคหินขัดและช่วงวัฒนธรรมโลหะ ข้อมูลถูกจำกัดด้วยหลักฐานที่พบในแหล่งโบราณคดีบางลักษณะ ทำให้ไม่สามารถเข้าใจความเคลื่อนไหวทางสังคมได้ เช่นในยุคหินขัด พบเพียงแหล่งที่เชื่อว่าเป็นที่อยู่อาศัยบนสันคอย/สันเขาเพียงแห่งเดียว ไม่สามารถอธิบายได้ว่ามนุษย์ในช่วงสมัยนี้มีพฤติกรรมและการใช้พื้นที่ในภูมิประเทศอื่นๆ อย่างไรบ้าง เช่นเดียวกับในช่วงวัฒนธรรมโลหะ ซึ่งพบแต่เพียงถ้ำที่ฝังศพ แต่ไม่พบแหล่งที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ในช่วงเวลานี้เลย
- สำหรับช่วงสมัยประวัติศาสตร์ ซึ่งส่วนใหญ่ของข้อมูลเชื่อว่าเป็นแหล่งที่ร่วมสมัยกับวัฒนธรรมล้านนานั้น มักจะพบในพื้นที่ริมน้ำ ไม่ว่าจะเป็นบนลานตะพักริมน้ำหรือเนินเขาเตี้ยๆริมน้ำ ทำให้ภาพของสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลานี้ ถูกจำกัดมุมมองอยู่เฉพาะบริเวณพื้นที่ริมน้ำเท่านั้น ไม่มีหลักฐานอื่นที่สามารถนำมาอธิบายความเคลื่อนไหวทางสังคมของมนุษย์ในการใช้ประโยชน์จากสภาพภูมิประเทศรอบตัวอย่างเต็มที่

ดังนั้น ปัญหาส่วนใหญ่ของข้อมูลแหล่งโบราณคดีที่มีอยู่เดิมคือ การมีตัวแทนแหล่งโบราณคดีในแต่ละช่วงเวลาและแต่ละกิจกรรมของมนุษย์ที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถอธิบายและพิสูจน์บนพื้นฐานของข้อมูลหลักฐานได้อย่างหนักแน่น และนั่นจึงเป็นเหตุผลที่ต้องทำการสำรวจแหล่งโบราณคดีเพิ่มเติมในการวิจัยครั้งนี้

หลังจากการสำรวจภาคสนามในงานวิจัยขั้นนี้เสร็จสิ้นลงแล้ว ข้อมูลแหล่งโบราณคดีที่พบขึ้นได้ช่วยผู้วิจัยเข้าใจและมองเห็นปัญหาในการวิจัยได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หากนำข้อมูลในตารางที่ ข.1 มาพิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูลในตารางที่ ข.2 ทำให้ผู้วิจัยมีข้อมูลและมุมมองในการศึกษาการเลือกใช้พื้นที่ของมนุษย์ในแต่ละช่วงเวลาชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในช่วงก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินกะเทาะและช่วงสมัยประวัติศาสตร์ โดยข้อมูลที่เพิ่มเติมใหม่นี้ ทำให้เข้าใจว่ามนุษย์ในแต่ละช่วงเวลานั้นมีรูปแบบการใช้พื้นที่ในภูมิประเทศที่หลากหลายและมีการเคลื่อนไหวอย่างมาก เช่นในช่วงก่อนประวัติศาสตร์ยุคหินกะเทาะนั้น พื้นที่การอยู่อาศัยไม่ได้จำกัดเฉพาะถ้ำและเพิงผาเท่านั้น ยังมีพื้นที่สันคอยอีกหลายแห่งที่พบหลักฐาน ซึ่งน่าจะอยู่ร่วมสมัยและร่วมวัฒนธรรมกัน ถ้ำและเพิงผาอาจเป็นเพียงรูปแบบหนึ่งในการใช้พื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยในบางช่วงเวลา เพราะสันคอยก็ได้รับการใช้พื้นที่อีกรูปแบบหนึ่งที่พบมากเช่นกัน

จากประสบการณ์ในภาคสนามผู้วิจัยเชื่อว่าน่าจะมีรูปแบบที่สัมพันธ์กันระหว่างการใช้พื้นที่ถ้ำเพิงผากับสันคอย เพราะในพื้นที่บริเวณบ้านถ้ำลอด แหล่งโบราณคดีที่พบตามถ้ำและเพิงผาในยุคหินกะเทาะนั้น จะพบแหล่งโบราณคดีที่เป็นสันคอยซึ่งพบโบราณวัตถุร่วมยุคสมัยกัน กระจายอยู่โดยรอบ เช่นเดียวกับแหล่งโบราณคดีจากหมู่บ้านเมืองแพม ซึ่งการสำรวจในการวิจัยครั้งนี้ ได้พบแหล่งที่อยู่อาศัยที่เป็นถ้ำและเพิงผา ในขณะที่เดียวกันได้พบแหล่งสันคอยที่อยู่ห่างออกไป ดังนั้น ประเด็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างถ้ำและเพิงผากับสันคอยในยุคหินกะเทาะ จึงเป็นประเด็นหนึ่งที่สำคัญที่ผู้วิจัยจะนำมาศึกษาวิเคราะห์อีกครั้ง โดยประเด็นนี้ แม้จะมีนักโบราณคดีบางท่านกล่าวถึงการใช้พื้นที่ของมนุษย์ในช่วงสมัยนี้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่พาดำเนินตามช่วงฤดูกาล ซึ่งเป็นรูปแบบการดำรงชีพอย่างหนึ่ง (สุรพล นาคะพินธุ 2542: 27) แต่ก็เป็นการตั้งข้อสังเกตตามแนวคิดที่ยังไม่

สามารถหาหลักฐานมาพิสูจน์ได้อย่างชัดเจน การศึกษาในประเด็นนี้จึงน่าจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับพลวัตในการดำรงชีพและการเลือกใช้พื้นที่ของมนุษย์ในยุคหินกะเทาะได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ข้อมูลในตารางที่ ข.1 และ ข.2 ยังทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าในช่วงสมัยประวัติศาสตร์นั้น มนุษย์มีการเคลื่อนไหวและใช้ประโยชน์จากพื้นที่ภูมิประเทศที่หลากหลายเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการพบแหล่งโบราณคดีบริเวณสันคอยสูง ซึ่งอยู่ห่างจากแหล่งน้ำและพื้นที่ราบเบื้องล่างหลายร้อยเมตร ย่อมแสดงให้เห็นว่าผู้คนในช่วงสมัยประวัติศาสตร์นั้น มีการใช้พื้นที่รอบบริเวณที่อยู่อาศัยอย่างเต็มที่เช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในรายงานฉบับนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของแหล่งโบราณคดีทั้งหมดอีกครั้งด้วยการประมวลผลจากฐานข้อมูลในบทต่อไป เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมเบื้องต้นของการใช้พื้นที่ของแหล่งโบราณคดีตามอายุสมัยและหน้าที่ที่เหมือนและแตกต่างกัน

ข.1 วิธีการสำรวจ

ในการสำรวจใช้วิธีการเดินสำรวจ (Ground Reconnaissance Survey) ไปตามพื้นที่ภูมิประเทศ เพื่อสังเกตหาร่องรอยของโบราณวัตถุที่กระจายอยู่ตามพื้นผิว เมื่อพบแหล่งโบราณคดีแต่ละแห่ง จะทำการเก็บบันทึกตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีด้วยเครื่องกำหนดตำแหน่งบนพื้นผิวโลก (GPS) จากนั้นทำการเก็บบันทึกข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแหล่งโบราณคดีแต่ละแห่งลงในแบบบันทึก (ดู ภาคผนวก ก) รวมทั้งการถ่ายภาพเพื่อบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของแหล่งโบราณคดีและ โบราณวัตถุที่พบในวันและเวลาที่ได้มีการสำรวจ

ข.2 การเก็บตัวอย่างและการทำแผนผัง

ปัญหาอย่างหนึ่งในการดำเนินการคือจำนวนบุคคลกร ทำให้ในการสำรวจยังไม่สามารถทำแผนผังสภาพของแหล่งโบราณคดีและการกระจายตัวของโบราณวัตถุที่พบได้

ส่วนการเก็บตัวอย่างโบราณวัตถุจากแหล่งโบราณคดีที่พบจากการสำรวจครั้งนี้ ผู้วิจัยยังไม่เลือกที่จะเก็บหรือเคลื่อนย้ายตัวอย่างของโบราณวัตถุออกจากแหล่งโบราณคดีแต่ละแห่ง เพราะต้องการกลับไปทำแผนผังแหล่งโบราณคดีและการกระจายตัวของโบราณวัตถุอีกครั้ง โดยทำการจำแนกและนับจำนวนโบราณวัตถุที่พบบนพื้นผิวตามสภาพจริงของพื้นที่อย่างละเอียด ซึ่งจะเป็ข้อมูลที่น่าสนใจศึกษาที่น่าจะเป็นของพื้นที่กิจกรรมต่อไป

ข.3 แหล่งโบราณคดีที่สำรวจในการวิจัย

ข.3.1 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 1

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3001

คณะสำรวจ

1. นายเชิดศักดิ์ ตรีวิทยาวัฒน์ (นักวิจัย)
2. นายสาธิต คล้ายแก้ว (เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด)

วันที่สำรวจ 15 มกราคม 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 425433 E / 2162403 N

(แผนที่คอยผักกูด ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง

จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปตามเส้นทางเข้าไปยังวัดที่อยู่บริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก ภายในวัดจะมีทางเดินที่ทอดขึ้นไปยังสันคอยอยู่ทางด้านซ้ายมือ ซึ่งต้องผ่านบริเวณที่เป็นภูเขาสงฆ์ เมื่อสุดทางให้เดินตัดขึ้นไปตามสันคอย ก่อนถึงที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีให้สังเกตว่าจะผ่านพื้นที่ป่าสนประมาณ 2-3 เนินเขา ซึ่งจากศูนย์ศึกษาฯจนถึงแหล่งใช้เวลาในการเดินทางประมาณ 45-60 นาที

รูปที่ ข.1 ภาพแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค้าย 1

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันคอยที่มีลักษณะเป็นแนวยาว วางตัวตามแนวทิศเหนือ-ใต้ มีพื้นที่ราบแคบๆอยู่ด้านบน ที่ตั้งของแหล่งอยู่ในระดับความสูงประมาณ 891 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดในเครื่อง GPS สภาพพื้นที่โดยรอบจะมีลักษณะลาดเอียงประมาณ 40 องศา สภาพพื้นผิวของแหล่งโบราณคดีโดยทั่วไปจะมีหินธรรมชาติ ซึ่งเป็นหินประเภทหินทรายและหินดินดานโผล่ขึ้นมา สภาพพื้นที่โดยทั่วไปอยู่ในบริเวณป่าสน ซึ่งจะมีพืชพันธุ์ขึ้นมาหนาแน่นมาก มีพืชคลุมดินขึ้นอยู่เล็กน้อย ทำให้สภาพโดยรวมของแหล่งที่ลักษณะที่ค่อนข้างโปร่ง แสงแดดส่องถึงทั่วทั้งแหล่งและมีอากาศถ่ายเทดี นอกจากนั้นตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ ยังอยู่ระหว่างพื้นที่ต้นน้ำห้วยหินลับทางด้านทิศใต้และห้วยหินกองทางด้านทิศเหนือ

โบราณวัตถุที่พบ ประกอบด้วยเครื่องมือหินกะเทาะทั้งที่เป็นแกนหินและสะเก็ดหิน ได้แก่ แกนหินประเภทเศษที่เหลือจากการใช้งาน เศษแตกหัก ส่วนสะเก็ดหินได้แก่สะเก็ดหินที่เกิดจากการกะเทาะเพื่อผลิตและซ่อมแซมเครื่องมือ ทั้งแบบปฐภูมิและทุติยภูมิ เท้าที่สังเกตจากการสำรวจจะพบสะเก็ดหินแบบทุติยภูมิที่ใช้งานและไม่ใช้งานค่อนข้างมาก แม้ว่าโบราณวัตถุทั้งหมดที่พบจะไม่หนาแน่นนัก บริเวณที่พบโบราณวัตถุกระจายเป็นกลุ่มค่อนข้างชัดเจนนั้น จะอยู่ทางบริเวณตรงกลางของแหล่งโบราณคดี

วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการกะเทาะเครื่องมือหินเหล่านั้น จากการสำรวจเบื้องต้นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นหินกรวดแม่น้ำประเภทแอนดิไซต์และควอตไซต์ตามลำดับ อาจมีหินควอตไซต์กึ่งหินทรายอยู่บ้าง แต่ไม่สามารถสังเกตได้แน่ชัด เพราะเนื้อของหินจะมีลักษณะใกล้เคียงกับหินธรรมชาติมาก จากการกระจายตัวของโบราณวัตถุทำให้สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่แหล่งโบราณคดีได้ประมาณ 50x100 เมตร

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว

อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

รูปที่ ข.2 สภาพพื้นที่บริเวณแหล่งโบราณคดีสันค่าย 1

รูปที่ ข.3 เครื่องมือหินแตกหักที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 1

รูปที่ ข.4 เศษเครื่องมือหินแกนหินในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 1

ข.3.2 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 2

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3002

คณะสำรวจ

1. นายเชตศักดิ์ ศรีธรรมาภรณ์ (นักวิจัย)
2. นายสายันต์ คล้ายแก้ว (เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด)

วันที่สำรวจ 15 มกราคม 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 425805 E / 2162389 N

(แผนที่คอดยผกภูต ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปตามเส้นทางผ่านวัดที่อยู่บริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก แล้วเดินตัดขึ้นไปตามสันคอดย ไปจนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย1 จากนั้นเดินต่อไปตามสันคอดย มุ่งหน้าไปทางทิศตะวันออกประมาณ 5-10 นาที จะถึงที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันคอดยที่มีพื้นที่ราบแคบๆระหว่างรอยต่อของสัน มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในระดับความสูงประมาณ 949 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS ตัวสันเนินแห่งนี้ทอดยาวไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก สภาพพื้นผิวของแหล่งโบราณคดีโดยทั่วไปจะมีหินธรรมชาติโผล่ขึ้นมาค่อนข้างหนาแน่น สภาพพื้นที่ซึ่งอยู่ในป่าสน ทำให้สภาพโดยรวมของแหล่งที่ลักษณะที่ค่อนข้างโปร่ง แสงแดดส่องถึงทั่วทั้งแหล่งและมีอากาศถ่ายเทดี ทางด้านทิศใต้ของแหล่งมีสภาพพื้นที่ลาดชันมาก ซึ่งมองจากด้านนี้พบว่าตัวแหล่งตั้งอยู่เหนือขอบร่องเขาที่เป็นต้นน้ำของห้วยหินลับ และน่าสังเกตว่าปัจจุบัน บริเวณที่พบกลุ่มโบราณวัตถุหนาแน่นมีลักษณะเป็นลานโล่งและค่อนข้างเรียบ ไม่มีหินธรรมชาติมากเท่ากับบริเวณโดยรอบ

รูปที่ ข.5 ภาพแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค่าย 2

โบราณวัตถุที่พบ ประกอบด้วยเครื่องมือหินกะเทาะทั้งที่เป็นแกนหินและสะเก็ดหิน ได้แก่ แกนหินประเภทเศษที่เหลือจากการใช้งาน เครื่องมือหินแบบสุมาตราลิธ เครื่องมือหินแบบไม่มีรูปร่างแน่นอน (Amorphous Tool) เครื่องมือหินที่เกิดจากการแตกคมจากสะเก็ดหินขนาดใหญ่ ส่วนสะเก็ดหินได้แก่สะเก็ดหินที่เกิดจากการกะเทาะเพื่อผลิตและซ่อมแซมเครื่องมือ ทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ สะเก็ดหินทุติยภูมิที่เกิดจากการแตกคม จากการสังเกตพบว่าสะเก็ดหินแบบทุติยภูมิที่เกิดจากการแตกคมและเครื่องมือแกนหินแกนแบบต่างๆ มีร่องรอยสึกจากการใช้งานอย่างมากและมีขนาดค่อนข้างเล็ก ซึ่งลักษณะดังกล่าวน่าจะเกิดจากการใช้ประโยชน์จากเครื่องมืออย่างเต็มที่จนไม่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีก

การกระจายตัวของโบราณวัตถุทำให้สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่แหล่งโบราณคดีได้ประมาณ 30x30 เมตร วัตถุที่ใช้ในการทำเครื่องมือหินกะเทาะโดยส่วนใหญ่เป็นหินกรวดแม่น้ำประเภทแอนดิไซต์ ควอทซ์ไซต์ และหินทรายเนื้อละเอียดตามลำดับ

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว

อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

รูปที่ ข.6 สภาพพื้นที่แหล่งโบราณคดีสันค่าย 2

รูปที่ ข.7 เศษเครื่องมือแกนหินที่พบกระจายอยู่บนผิวดินของแหล่งโบราณคดีสันค่าย 2

รูปที่ ข.8 เครื่องมือแกนหินที่ถูกใช้จนหมดสภาพในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 2

ข.3.3 แหล่งโบราณคดีสันค้าย 3

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3003

คณะสำรวจ

1. นายเชิดศักดิ์ ศรีธรรมาภิวัฒน์ (นักวิจัย)
2. นายสาธิต คล้ายแก้วแก้ว (เจ้าหน้าที่ศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด)

วันที่สำรวจ 15 มกราคม 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 426304 E / 2162400 N

(แผนที่ดอยผกูด ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปตามเส้นทางผ่านวัดที่อยู่บริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำล้นไหลออก แล้วเดินตัดขึ้นไปตามสันคอย ไปจนถึงแหล่งโบราณคดีสันค้าย 1 จากนั้นเดินต่อไปตามสันคอย จนถึงที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีสันค้าย 2 เดินตามสันคอยขึ้นไปอีกประมาณ 15-20 นาทีที่ตั้งแหล่งจะเป็นสันคอยสุดท้ายก่อนถึงจุดสูงสุดของยอดเขา

รูปที่ ข.9 ภาพแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค้าย 3

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันคอยเล็กๆ ที่มีรูปร่างยาว ทอดยาวไปตามแนวตะวันออก-ตะวันตก ในลักษณะเป็นลาดสันคอยต่อระหว่างเนินสองเนิน ซึ่งยอดเขาที่อยู่ถัดจากแหล่งขึ้นไปทางทิศตะวันออกจะเป็นยอดสูงสุดของเทือกเขาสันค้าย ตำแหน่งที่ตั้งแหล่งแหล่งโบราณคดีอยู่ในระดับความสูงประมาณ 1,041 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS สภาพพื้นผิวของแหล่งโบราณคดีโดยทั่วไปจะมีหิน

ธรรมชาติโผล่ขึ้นมาค่อนข้างหนาแน่น ส่วนใหญ่เป็นหินดินดานและหินทราย สภาพที่ตั้งของพื้นที่อยู่ในบริเวณป่าสน ทำให้สภาพโดยรวมของแหล่งที่ลักษณะที่ค่อนข้างโปร่ง แสงแดดส่องถึงทั่วทั้งแหล่งและมีอากาศถ่ายเทดี

เนื่องจากแหล่งโบราณคดีแห่งนี้มีลักษณะเป็นสันยาวแคบๆ ดังนั้น สภาพพื้นที่ทั้งสองข้างของแหล่งจึงมีความลาดชันมาก โดยจากตำแหน่งของแหล่ง ทางด้านทิศเหนือจัดเป็นพื้นที่บริเวณตอนบนของห้วยหินกอง ส่วนด้านทิศใต้เป็นบริเวณตอนบนของพื้นที่ห้วยหินลับ จึงเท่ากับว่าที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้อยู่ระหว่างพื้นที่ต้นน้ำ

รูปที่ ข.10 สภาพพื้นที่ในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 3

โบราณวัตถุที่พบ มีจำนวนน้อยมาก ได้แก่ เครื่องมือทำจากสะเก็ดหินขนาดใหญ่ 1 ชิ้น และสะเก็ดหินปฐมภูมิที่ไม่มีรอยใช้งาน 1 ชิ้น สะเก็ดหินทุติยภูมิที่เกิดจากการแตกแต่งเครื่องมือ 2 ชิ้น และสะเก็ดหินแบบตติยภูมิอีกหนึ่งชิ้น ทั้งหมดใช้วัตถุดิบจากหินกรวดแม่น้ำที่เป็นหินแอนดิไซต์ ส่วนอีกชิ้นหนึ่งเป็นเศษแกนหินที่เหลืทิ้งไว้ ทำจากหินควอตซ์ เนื่องจากจำนวนโบราณวัตถุที่พบมีไม่มากนักและกระจายอยู่อย่างเบาบาง ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้กำหนดขอบเขตของแหล่งโบราณคดีได้ จึงใช้ขอบเขตโดยประมาณจากสภาพของสันคอยของแหล่งโบราณคดี ทำให้กำหนดขอบเขตของแหล่งโบราณคดีได้ประมาณ 10x15 เมตร

รูปที่ ข.11 เศษแกนหินกะเทาะไม่ได้ใช้งานที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 3

รูปที่ ข.12 โบราณวัตถุที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 3

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว
อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

ข.3.4 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3004

คณะสำรวจ

1. นายเชตศักดิ์ ตรีวิทยาวัฒน์ (นักวิจัย)
2. นายมานะ แก้ววงษ์วาน (ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงฯ)

วันที่สำรวจ 6 กุมภาพันธ์ 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 425809 E / 2162798 N

(แผนที่คอยผัดกุด ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปจนถึงหน้าวัด
บริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก จะพบลำห้วยแห้ง เดินตัดขึ้นสันคอยไปตามฝั่งขวาของลำห้วย ผ่านพื้นที่ป่า
เบญจพรรณไปจนถึงพื้นที่ป่าสน ที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีจะอยู่ทางสันคอยด้านใต้ที่อยู่สูงที่สุดในบริเวณที่เริ่ม
เป็นป่าสน

รูปที่ ข.13 ภาพแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค้าย 4

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นยอดสันค้อยลูกหนึ่งก่อนถึงยอดของเทือกเขาในบริเวณนั้น ลักษณะของสันค้อยแห่งนี้จะวางตัวเป็นแนวยาวในแนวตะวันออก-ตะวันตก มีพื้นที่ราบแคบๆอยู่ด้านบน ซึ่งจากจุดที่ตั้งแหล่งโบราณคดีสามารถมองเห็นพื้นที่หมู่บ้านถ้ำลอดและภูมิประเทศบริเวณริมน้ำลำงได้อย่างชัดเจน ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีอยู่ในระดับความสูงประมาณ 941 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS พื้นผิวของแหล่งจะพบหินธรรมชาติที่เป็นหินดินดานและดินทรายกระจายอยู่ทั่วไป สภาพพื้นที่ของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสน ซึ่งมีสภาพเปิดโล่ง แดดส่องถึงและมีอากาศถ่ายเทเป็นอย่างดี นอกจากนั้น สภาพทางพื้นที่ของแหล่งโบราณคดีประกอบด้วยบริเวณที่เป็นเนินเขาที่พบหลักฐานสามบริเวณ ได้แก่ เนินด้านตะวันตก เนินกลางแหล่ง และเนินด้านตะวันออก โดยเนินด้านตะวันตกและเนินกลางแหล่งจะเป็นยอดสันค้อยที่สูงที่สุดและอยู่ในระดับเดียวกัน พบโบราณวัตถุกระจายอยู่ทั่วไปไม่หนาแน่นนัก ส่วนเนินด้านตะวันออกจะอยู่ถัดจากเนินกลางแหล่ง และอยู่ต่ำลงมาประมาณ 5 เมตรในแนวคิง พบโบราณวัตถุกระจายอยู่ทั่วไป แม้จะไม่มากนัก แต่ก็หนาแน่นมากกว่าเนินที่อยู่ด้านบนทั้งสองเนิน ทั้งยังสังเกตพบว่าขนาดของโบราณวัตถุมีขนาดที่ค่อนข้างใหญ่กว่าด้วย

โบราณวัตถุที่พบ ส่วนใหญ่จะพบค่อนข้างหนาแน่นในบริเวณเนินกลางแหล่งและเนินด้านตะวันออก โดยกระจายทั่วไปบนพื้นที่ราบแคบๆของแหล่งโบราณคดี และกระจายตามพื้นที่ลาดเอียงทั้งสองข้างของเนินบ้างเล็กน้อย ภาพรวมของโบราณวัตถุที่พบในบริเวณเนินด้านตะวันตกและเนินกลางแหล่งประกอบด้วยสะเก็ดหินกะเทาะและเศษแกนหินที่เหลือจากการใช้งาน โดยสะเก็ดหินกะเทาะที่พบมีสะเก็ดหินกะเทาะแบบทุติยภูมิ ซึ่งการจากการตกแต่งและซ่อมแซมเครื่องมือมากที่สุด ถัดไปคือสะเก็ดหินแบบปฐมภูมิที่ใช้งานและไม่ได้ใช้งาน และสะเก็ดหินทุติยภูมิที่เกิดจากการแตกคม ตลอดจนสะเก็ดหินแบบตติยภูมิ ซึ่งเป็นสะเก็ดหินที่เกิดจากการกะเทาะตกแต่งเครื่องมือ ในขณะเดียวกัน เครื่องมือแกนหินที่พบในบริเวณนี้ได้แก่ แกนหินที่เหลือจากการใช้งาน แกนหินที่แตกหักจากการใช้หรือการซ่อมแซม ซึ่งมีลักษณะเหมือนเครื่องมือหินแบบสุมาตราลิธ เครื่องมือแกน

หินใช้งานแบบไม่มีรูปร่างแน่นอน วัตถุหินส่วนใหญ่ประกอบด้วยหินกรวดแม่น้ำที่เป็นหินประเภทแอนดิไซต์ หินทรายเนื้อละเอียด หินโคลนและหินควอทไซต์ ตามลำดับ

รูปที่ ข.14 สภาพพื้นที่บริเวณเนินด้านตะวันตกของแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

ส่วนบริเวณเนินด้านตะวันออกนั้น เทาที่สังเกตจากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือแกนหินมากกว่าสะเก็ดหิน โดยเครื่องมือแกนหินแบบไม่มีรูปร่างแน่นอน ซึ่งมีทั้งลักษณะถูกใช้งานจนไม่สามารถใช้ได้ อีกและลักษณะที่นำแกนหินหรือสะเก็ดหินขนาดใหญ่มาแกะเพาะให้เกิดคม จากการสังเกตพบว่าขนาดของแกนหินในบริเวณนี้ มีขนาดใหญ่กว่าบริเวณอื่น คือมีขนาดประมาณ 10x15 เซนติเมตร พบจำนวน 2-3 ก้อน นอกนั้นจะมีขนาดเล็กลงไป แต่ก็ยังเป็นขนาดที่ใหญ่กว่าบริเวณเนินด้านตะวันตกและเนินกลางแหล่ง ส่วนโบราณวัตถุที่เป็นสะเก็ดหินพบไม่มากนัก วัตถุหินที่ใช้ได้แก่ หินกรวดแม่น้ำที่เป็นแอนดิไซต์ หินทรายเนื้อละเอียด ควอทไซต์

รูปที่ ข.15 สภาพพื้นที่ราบเรียบบริเวณเนินด้านตะวันออกของแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

จากการกระจายตัวของโบราณวัตถุสามารถนำมาใช้กำหนดขอบเขตของแหล่งโบราณคดีได้ประมาณ 10x100 เมตร

รูปที่ ข.16 เครื่องมือแกนหินที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

รูปที่ ข.17 เครื่องมือแกนหินที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

รูปที่ ข.18 เครื่องมือแกนหินที่ถูกใช้จนหมดสภาพในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว
อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

ข.3.5 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 5

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3005

คณะสำรวจ

1. นายเชิดศักดิ์ ศรีธรรมาภรณ์ (นักวิจัย)
 2. นายมานะ แก้ววงษ์วาน (ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงฯ)
- วันที่สำรวจ 6 กุมภาพันธ์ 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 426052 E / 2162819 N

(แผนที่ดอยผกูด ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปจนถึงหน้าวัดบริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก จะพบลำห้วยแห้ง เดินตัดขึ้นสันคอยไปตามฝั่งขวาของลำห้วย ผ่านพื้นที่ป่าเบญจพรรณไปจนถึงพื้นที่ป่าสน ที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีจะอยู่ทางสันคอยด้านใต้ที่อยู่สูงที่สุดในบริเวณที่เริ่มเป็นป่าสน จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4 จากนั้น เดินต่อขึ้นไปตามสันคอยมุ่งทางทิศตะวันออกประมาณ 200 เมตร หรือสังเกตจากสันคอยที่ต้องเดินข้ามประมาณ 2-3 เนิน

รูปที่ ข.19 ภาพแสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันคอยที่มีลักษณะเป็นรอยต่อของสันเนิน มีพื้นที่ราบขนาดประมาณ 50x80 เมตร วางตัวในแนวตะวันออก-ตะวันตก ตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีอยู่ในระดับความสูงประมาณ 966 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS พื้นผิวของแหล่งจะพบหินธรรมชาติที่เป็น หินดินดานและหินทรายกระจายอยู่ทั่วไป สภาพพื้นที่ของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสน ซึ่งมีสภาพเปิดโล่ง แดดส่องถึงและมีอากาศถ่ายเทเป็นอย่างดี ทางด้านทิศใต้ของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ เป็นร่องเขาที่ลาดเทลงไปทางพื้นที่ต้นน้ำ ในขณะที่ทางด้านทิศเหนือของแหล่งมีลักษณะเป็นพื้นที่ลาดชัน สามารถมองเห็นพื้นที่ด้านล่างริมน้ำได้ หลักฐานโบราณวัตถุพบกระจายอยู่บริเวณพื้นที่ราบกลางแหล่ง โดยเฉพาะบริเวณฝั่งทิศเหนือของเนิน เป็นบริเวณที่พบโบราณวัตถุค่อนข้างหนาแน่นกว่าบริเวณอื่นๆของแหล่ง

รูปที่ ข.20 สภาพพื้นที่ของแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5

โบราณวัตถุที่พบ โบราณวัตถุที่แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ พบกระจายอยู่ทั่วไป ไม่เป็นกลุ่มชัดเจน ส่วนใหญ่ประกอบด้วยสะเก็ดหินกะเทาะ ซึ่งมีขนาดโดยเฉลี่ยจากการสังเกตประมาณ 5 เซนติเมตร จนถึงขนาดประมาณ 2-3 เซนติเมตร ซึ่งสะเก็ดหินกะเทาะโดยรวมประกอบด้วย สะเก็ดหินปฐมภูมิและทุติยภูมิแบบไม่ได้ใช้งาน สะเก็ดหินแบบทุติยภูมิที่เหลือจากการแต่งคม นอกจากนั้น ยังพบเครื่องมือแกนหินที่แต่งหัก ค้อนหิน เครื่องมือหินกะเทาะใช้งานแบบไม่มีรูปร่างแน่นอนและแบบสับตัด ซึ่งเป็นสิ่งที่เหลือจากการใช้งานจนมีขนาดเล็กมาก วัตถุดิบที่ใช้ได้แก่หินกรวดแม่น้ำที่เป็นหินประเภทแอนดิไซต์และหินทรายเนื้อละเอียด

บริเวณที่พบโบราณวัตถุกระจายตัวอยู่นี้ สามารถกำหนดขอบเขตของแหล่งได้ 10x20 เมตรโดยประมาณ

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว

อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

รูปที่ ข.21 เศษสะเก็ดหินที่พบแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5

รูปที่ ข.22 แกนหินกะเทาะที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5

ข.3.6 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 6

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3006

คณะสำรวจ

1. นายเชตศักดิ์ ตรีธยาวิวัฒน์ (นักวิจัย)
2. นายมานะ แก้ววงษ์วาน (ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงฯ)

วันที่สำรวจ 6 กุมภาพันธ์ 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 426126 E / 2162783 N

(แผนที่คอยผกภูต ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปจนถึงหน้าวัดบริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก จะพบลำห้วยแห้ง เดินตัดขึ้นสันคอยไปตามฝั่งขวาของลำห้วย ผ่านพื้นที่ป่าเบญจพรรณไปจนถึงพื้นที่ป่าสน ที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีจะอยู่ทางสันคอยด้านใต้ที่อยู่สูงที่สุดในบริเวณที่เริ่มเป็นป่าสน จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4 จากนั้น เดินต่อขึ้นไปตามสันคอยมุ่งทางทิศตะวันออกประมาณ 200 เมตร จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5 จากนั้นเดินตามสันคอยขึ้นไปอีกประมาณ 50-100 เมตร จะพบเนินเขาที่มีราบแคบๆทางด้านทิศใต้ ซึ่งเป็นจุดที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้

รูปที่ ข.23 ภาพแสดงตำแหน่งแหล่งโบราณคดีสันค่าย 6

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันคอยที่มีพื้นที่ราบแคบๆ ลักษณะคล้ายรูปตัวยู (U) วางตัวในแนวเหนือ-ใต้ บนตำแหน่งพื้นที่ขอบของร่องเขาที่เป็นพื้นที่ดินน้ำ ในระดับความสูงประมาณ 982 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS สภาพพื้นที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีอยู่ในพื้นที่ป่าสน ซึ่งมีสภาพเปิดโล่ง แดดส่องถึงและมีอากาศถ่ายเทเป็นอย่างดี บนพื้นผิวของแหล่งพบโบราณวัตถุกระจายอยู่ทั่วไป ไม่หนาแน่น ขอบเขตของโบราณวัตถุสามารถกำหนดขอบเขตของแหล่งโบราณคดีได้ใกล้เคียงกับพื้นที่ของเนิน คือประมาณ 10x10 เมตร

รูปที่ ข.24 สภาพพื้นที่แหล่งโบราณคดีสันค่าย 6

โบราณวัตถุที่พบ ประกอบด้วย สะเก็ดหินกะเทาะปฐมภูมิทั้งที่ใช้งานและไม่ใช้งาน สะเก็ดหินกะเทาะแบบทุติยภูมิที่ไม่ได้ใช้งาน เครื่องมือแกนหินกะเทาะใช้งาน เครื่องมือหินที่แตกหักและเศษแกนหิน รวมทั้งยังได้พบหินกรวดแม่น้ำก้อนขนาด 2-3 เซนติเมตรด้วย ไม่ทราบหน้าที่แน่ชัด จากโบราณวัตถุที่พบดังกล่าวและข้อสังเกตจากการสำรวจเข้าใจว่าเครื่องมือแกนหินกะเทาะส่วนใหญ่อยู่ในสภาพที่ผ่านการใช้งานจนไม่สามารถนำไปใช้ได้

วัตถุดิบที่พบในโบราณวัตถุดังกล่าวมา ส่วนใหญ่จะเป็นหินกรวดแม่น้ำประเภทหินแอนดิไซต์ รองลงมาได้แก่ หินควอตซ์ หินโคลนและหินทรายเนื้อละเอียด

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว

อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

รูปที่ ข.25 เศษแกนหินกะเทาะที่ไม่ได้ใช้งานในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 6

รูปที่ ข.26 แกนหินกะเทาะที่ไม่ได้ใช้งานในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 6

ข.3.7 แหล่งโบราณคดีสันค่าย 7

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3007

คณะสำรวจ

1. นายเชดศักดิ์ ตรีรยาภิวัฒน์ (นักวิจัย)
2. นายมานะ แก้ววงศ์วาน (ผู้ช่วยนักวิจัย โครงการโบราณคดีบนพื้นที่สูงฯ)

วันที่สำรวจ 6 กุมภาพันธ์ 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 426350 E / 2162825 N

(แผนที่คอยผักกูด ระวังแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านถ้ำลอด ตำบลถ้ำลอด อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากศูนย์ศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าถ้ำน้ำลอด เดินไปจนถึงหน้าวัดบริเวณปากถ้ำด้านที่น้ำลงไหลออก จะพบลำห้วยแห้ง เดินตัดขึ้นสันคอยไปตามฝั่งขวาของลำห้วย ผ่านพื้นที่ป่าเบญจพรรณไปจนถึงพื้นที่ป่าสน ที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีจะอยู่ทางสันคอยด้านใต้ที่อยู่สูงที่สุดในบริเวณที่เริ่มเป็นป่าสน จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 4 จากนั้น เดินต่อไปตามสันคอยมุ่งทางทิศตะวันออกประมาณ 200 เมตร จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 5 จากนั้นเดินตามสันคอยขึ้นไปอีกประมาณ 50-100 เมตร จนถึงแหล่งโบราณคดีสันค่าย 6 เดินต่อไปตามสันคอยสู่ยอดเขาประมาณ 100 เมตร ก็จะถึงที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้

รูปที่ ข.27 ภาพถ่ายแหล่งโบราณคดีสันค้าย 7

สภาพแหล่งโบราณคดี เป็นสันค้อยที่มีสภาพเป็นเนินเขา สภาพพื้นที่มีความลาดเอียงเล็กน้อย จนถึงค่อนข้างราบ อยู่ในระดับความสูงประมาณ 1016 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางตามค่ากำหนดจากเครื่อง GPS สภาพป่าโดยรอบเป็นป่าสน ทำให้มีสภาพพื้นที่ที่เปิดโล่ง แสงแดดส่องถึงทั่วทั้งแหล่งและมีอากาศถ่ายเทเป็น อย่างดี ซึ่งยังพบว่ามีร่องรอยของกองไฟของคนในปัจจุบันอยู่ด้วย แม้ว่าตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีแห่งนี้ อยู่ห่างออกมาจากบริเวณพื้นที่ต้นน้ำ แต่ห่างจากแหล่งออกไปตามสันค้อยทางทิศเหนือประมาณ 50 เมตร มีสภาพ เป็นแอ่งหลุม ซึ่งยังเห็นได้ว่ามีร่องรอยของน้ำขัง และมีรอยเท้าของสัตว์ประเภทควายผ่านเข้ามาในบริเวณนี้ และ อาจมีการตายด้วย เพราะพบกระดูกกีบเท้าของสัตว์ประเภทวัวควาย อยู่บนพื้นผิวดินภายในแหล่ง

โบราณวัตถุที่พบ ปริมาณของโบราณวัตถุที่แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ สันเกตว่ามีจำนวนค่อนข้างมากกว่า บริเวณอื่นที่ได้ทำการสำรวจมา และยังพบได้หลากหลายประเภทมาก ไม่ว่าจะเป็น ค้อนหิน สะเก็ดหินปฐมนิธิที่ ไม่ได้ใช้งาน สะเก็ดหินทุติยภูมิที่ไม่ได้ใช้งาน เป็นแต่เพียงกะเทาะแต่งเครื่องมือ และแบที่กะเทาะแต่งคม สะเก็ด หินแบบตติยภูมิ เศษแกนหิน เครื่องมือแกนหินที่แตกหัก เครื่องมือแกนหินใช้งานประเภทต่าง เช่น สุมตราติธ และแบบสับตัด ซึ่งสภาพของเครื่องมือแกนหินกะเทาะส่วนใหญ่มีขนาดเล็กและมีร่องรอยที่แสดงว่าถูกใช้งานจน ไม่สามารถนำมาใช้งานได้อีก เหมือนกับที่พบในแหล่งโบราณคดีสันค้าย 6

จากการกระจายตัวของโบราณวัตถุที่พบ สามารถกำหนดขอบเขตขนาดของแหล่งโบราณคดีได้ ประมาณ 30x50 เมตร

ประเภทหน้าที่ของแหล่งโบราณคดี ที่พักอาศัยชั่วคราว

อายุสมัยของแหล่งโบราณคดี สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินกะเทาะ

รูปที่ ข.28 สภาพพื้นที่แหล่งโบราณคดีสันค่าย 7

รูปที่ ข.29 สภาพพื้นที่แหล่งโบราณคดีสันค่าย 7

รูปที่ ข.30 โบราณวัตถุที่พบกระจายบนผิวดินของแหล่งโบราณคดีสันค่าย 7

รูปที่ ข.31 ค้อนหินที่พบในแหล่ง
โบราณคดีสันค่าย 7

รูปที่ ข.32 แกนหินกะเทาะใช้งานที่
พบในแหล่งโบราณคดีสันค่าย 7

ข.3.8 แหล่งโบราณคดีอำเภอลำปางโรงเรียนราชประชา

หมายเลขมาตรฐานแหล่ง 3008

คณะสำรวจ

1. นางสาวอุดมลักษณ์ ชื่นตระกูล (นักวิจัย-โครงการชาติพันธุ์ฯ)
2. นายพิพัฒน์ กระแจะจันทร์ (ผู้ช่วยนักวิจัย)
3. นายชลวิทย์ ทองเจริญชัยกิจ (ผู้ช่วยนักวิจัย)
4. นายมานะ แก้ววงษ์วาน (ผู้ช่วยนักวิจัย)
5. นางสาวอรพรรณ ฐิติกุลภักทวงศ์ (คนนำทาง)
6. นายอดิศักดิ์ ไรจน์เกษตรสิน (คนนำทาง)

วันที่สำรวจ 29 กรกฎาคม 2548

ตำแหน่งพิกัด

ระบบ UTM ที่ 423300 E / 2160200 N

(แผนที่คอยผัดกุด ระวางแผนที่ 4648 II ลำดับชุดที่ L 7017)

ที่ตั้ง หมู่บ้านนาหลวง ตำบลลำลัด อำเภอลำปาง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

การเดินทางสู่แหล่ง จากโรงเรียนราชประชา 34 กิโลเมตร ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้บริเวณบ้านพักอาจารย์ จะพบภูเขาหินปูน ซึ่งเป็นที่ตั้งของถ้ำ โดยถ้ำอยู่ในระดับที่สูงจากพื้นดินขึ้นไปประมาณ 40-50 เมตร จุดสังเกตเมื่อมองจากด้านล่างขึ้นไป คือต้นจันทน์ผาอยู่ตรงปากถ้ำ เส้นทางเดินขึ้นไปสู่แหล่งต้องลัดเลาะตามไร่ข้าวโพดของชาวบ้าน แล้วเดินเลียบไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของภูเขา

รูปที่ ข.33 ภาพแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของแหล่งโบราณคดีถ้ำหลังโรงเรียนราชประชา

สภาพแหล่งโบราณคดี แหล่งโบราณคดีแห่งนี้ตั้งอยู่บนภูเขาหินปูนทางฝั่งตะวันตกของลำน้ำลำง โดยด้านทิศตะวันออกของกับลำน้ำลำงมีลักษณะที่ราบแคบระหว่างภูเขา ซึ่งปัจจุบันใช้เป็นที่ตั้งของโรงเรียนราชประชา 34 และอยู่ห่างจากลำน้ำลำงไปทางทิศตะวันออกมาประมาณ 500 เมตร ตัวแหล่งตั้งอยู่ในระดับความสูงประมาณ 760 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ปากถ้ำเป็นช่องทางเล็ก ๆ ซึ่งต้องคลานหรือย่อตัวเข้าไป ภายในถ้ำมีลักษณะเป็นโถงขนาดใหญ่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 โถง คือ โถงหมายเลข 1 เป็นโถงขนาดใหญ่ ด้านหน้าของโถงมีสภาพเป็นพื้นที่ลาดเอียงจากปากถ้ำลงไป ลักษณะดินภายในถ้ำเป็นดินแข็งเหนียวมีก้อนหินปูนขนาดใหญ่กระจายอยู่ทั่วไป ที่โถงนี้พบเศษชิ้นส่วนโลหะที่ถูกทำลายจนไม่เหลือสภาพเดิม มีเพียงชิ้นส่วนหัวโลหะที่เป็นเศษเล็ก ๆ สภาพและร่องรอยต่าง ๆ ภายในแหล่งแสดงให้เห็นว่ามีการรบกวนโดยมนุษย์

รูปที่ ข.34 สภาพแหล่งโบราณคดีถ้ำหลังโรงเรียนราชประชา

รูปที่ ข.35 สภาพโลงไม้ที่พบในแหล่งโบราณคดีถ้ำหลังโรงเรียนราชประชา

หลักฐานที่พบในโลงนี้ เป็นโบราณวัตถุประเภทเศษภาชนะดินเผาเนื้อดินลายเชือกทาบรวมกันสี่คำอยู่รวมกันเป็นกลุ่มที่ผนังถ้ำ ซึ่งลักษณะของเศษภาชนะดินเผาลายกับที่พบในถ้ำโลงไม้ทั่วไป ชิ้นส่วนพื้นของมนุษย์พบกระจัดกระจายอยู่หลายบริเวณของโลงถ้ำ รวมทั้งหินกรวดแม่น้ำขนาดใหญ่หลายก้อนบางก้อนมีร่องรอยใช้งานขัดฝนเครื่องมือบางอย่าง นอกจากนี้ยังพบเครื่องมือโลหะที่เป็นเหล็กคล้ายส่วขนาดใหญ่ สภาพค่อนข้างสมบูรณ์มีสนิมจับทั่วทั้งอัน วางซุกอยู่ในหลืบถ้ำใกล้กองเศษภาชนะดินเผาก่อนที่จะลงไปโลงที่ 2 และเครื่องมือหินกะเทาะที่มีเนื้อหินแบบหินฟลินท์ (Flint) ซึ่งเป็นหินชนิดพิเศษที่ไม่ค่อยจะพบได้บ่อยนักในเครื่องมือหินในเขตอำเภอปางมะผ้า ถูกซุกอยู่บริเวณหลืบถ้ำเหนือจากพื้นดินขึ้นมาประมาณ 2 เมตร

อีกโลงหนึ่งคือโลงหมายเลข 2 อยู่ต่ำลงไปกว่าโลงหมายเลข 1 ช่องทางเข้าต่อเนื่องมาจากโลงหน้าและเป็นโพรงค่อนข้างเล็กสามารถก้มตัวลอดเข้าไปได้ เนื่องจากอยู่ด้านในสุดของถ้ำจึงทำให้ไม่มีแสงสว่างลอดเข้าไปถึง ที่พื้นถ้ำซึ่งเป็นดินแข็งเนื้อหยาบ พบร่องรอยสัตว์ที่สันนิษฐานว่าเป็นเม่น เพราะพบขนเม่นกระจายอยู่ทั่วไปทั้งถ้ำ ซึ่งคนนำทางชี้ให้เห็นร่องรอยของการขุดหาตัวเม่นบริเวณพื้นถ้ำ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการเข้ามาขุดพบและทำลายแหล่งโบราณคดี ตามพื้นถ้ำบริเวณริมผนังของโลงนี้ พบเศษชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์อยู่ในหลายแห่ง ซึ่งมีลักษณะคล้ายถูกกัดแทะจากตัวเม่น

โบราณวัตถุที่พบ เศษภาชนะดินเผาเนื้อดิน เศษชิ้นส่วนกระดูกมนุษย์ เครื่องมือหินกะเทาะ หินกรวดแม่น้ำมีร่องรอยใช้งาน เครื่องมือเหล็ก

ประเภทหน้าที่ของแหล่ง ที่ฝังศพในวัฒนธรรมโลงไม้

อายุสมัย สมัยก่อนประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมโลงไม้

หมายเหตุ เนื่องจากสภาพของถ้ำถูกรบกวนอย่างมากในการสำรวจครั้งนี้จึงได้เก็บโบราณวัตถุที่สำคัญหลายชิ้นกลับมาเพื่อเก็บรักษาและทำการศึกษาวิเคราะห์เพิ่มเติม คือ เศษภาชนะดินเผาเนื้อดิน พื้นมนุษย์ เครื่องมือหินกะเทาะ เครื่องมือเหล็ก และตัวอย่างหินกรวดขนาดใหญ่

รูปที่ ข.36 เศษภาชนะดินเผาที่พบในถ้ำหลังโรงเรียนราชประชา

รูปที่ ข.37 เครื่องมือเหล็กที่พบในถ้ำหลังโรงเรียนราชประชา